

EEN JAAR IN DEN TUIN.

TOEN de Planten- en Vogeltuin in het Bloemendaalsche Bosch op 26 September 1925 geopend werd, was er eigenlijk nog niet zoo bijster veel te zien. Het arbeidsveld lag in menigerlei beteekenis braak. Gaandeweg is daar verandering in gekomen. Vele goede vrienden droegen elk een plantje bij, de directie van den tuin deed het hare en de natuur, niet altijd even mild, deed de rest. Ook troffen we in den gordel van eikenhout, die de omlijsting van den tuin vormt en nog binnen het hek ligt, nog al veel aardige meevallertjes aan: oude vlieren, flink bezet met Judasoor, Kardinaalsmutsjes in zeer ferme struiken en met de velerlei geslachtsverdeeling, die aan dit heestertje eigen is, o.a. de zuiver mannelijke en een zeer mooie vrouwelijk-tweeslachtige. Ook staat er veel Bryonia in dit kreupelhout en nog aardig wat keverorchis met nog Groot Gierstgras en dan het gewone gedoe van brandnetel, fluitekruid, lookraket, koekoeksbloem, aardbeitjes, hondsdrif etc. Van de koekoeksbloemen hadden we ook dadelijk witte roode dagkoekoeksbloemen en roode witte avondkoekoeksbloemen met kroonblaadjes aan velerlei vorm. Zoodra er niet meer geplukt werd, bleek de boschanemoon in zeer groote hoeveelheid aanwezig te zijn en zelfs ontdekten we er enkele gele anemonen in een stuk van het kreupelbosch, waar de kurkiep de overhand heeft op de eiken. Zeer mooie, jonge gave kurkiepen.

In het kreupelhout is nu van allerlei bijgeplant o.a. een flinke voorraad vastwortelige heimbloem, vogelmelk, de pijpbloem (*Aristolochia clematitis*). We hebben ook geprobeerd, er het Stofzaad heen te brengen en velerlei paddestoelen en mossen. Het Voorjaarshelmkruid was er natuurlijk dadelijk thuis, want dat heeft in de buurt van het Bloemendaalsche Bosch zijn voornaamste vestiging. De planten schotenforsch op en hebben in weerwil van hun naam flink doorgebloeid tot in September. Ik heb hier vroeger al eens verteld, dat het Voorjaarshelmkruid op het gebied van grootte, bladstand en bloeitijd allerlei verrassingen kan verschaffen.

Het vormt den overgang naar den ruigte-hoek, waar het een waardig metgezel vindt in het Hertgespan (*Leonurus cardiaca*) en in de wondermooie Gamander (*Teucrium Chamaedrys*) met en benevens de Malrove (*Marrubium vulgare*), die de vuurtorenbuurten mint. Ook de Krans Salie (*Salvia verticillata*) en Ossetongsoorten hebben het heel mooi gedaan. Bijzonder goed is een zaaisel van Kegelsilene (*Silene conica*) gedijd en ook van een partijtje Oor-silene (*Silene Otites*) hebben wij de beste verwachtingen. Toortsen en Teunisbloemen hebben massaal gebloeid evenals Zeepkruid en Slangenkruid, thym, zandhaver, struisriet, zeeraket. Groote vreugde beleefden we ook aan de duinroosjes, die prachtig aangeslagen zijn en stellig het volgend jaar al een echt rozentapijt zullen vormen, wanneer de zon ze nog wat wil neerdrukken. Maar het zal nog wel een poosje duren, eer de mosflora, die bij de roosjes behoort, zich goed aaneengesloten heeft ontwikkeld.

Het berkenboschje vertoont al een ondergroei van zenegroen, keverorchis, viooltjes en zelfs van dalkruid, dat in het Haagsche duin zoo algemeen, in het Kennemer

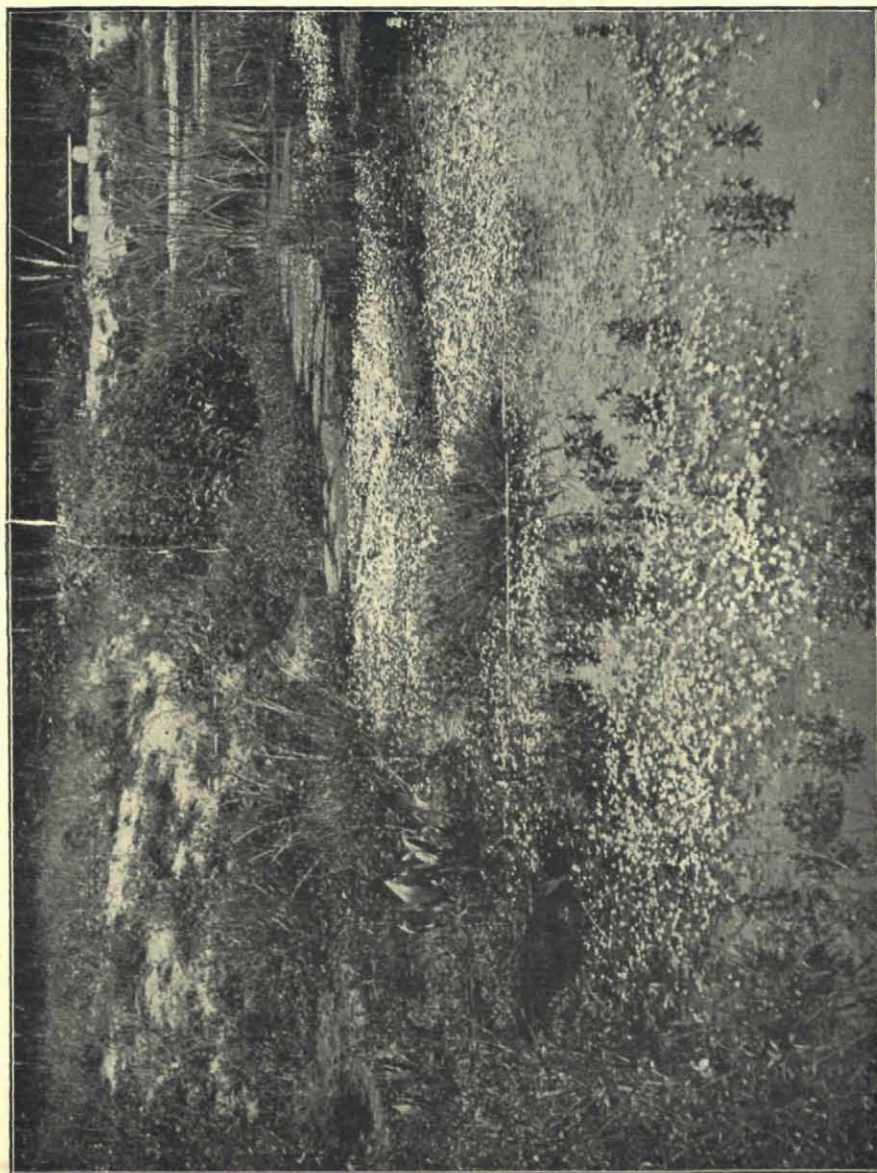

Foto Mor.

De vijver in den Planten- en Vogeltuin in het Bloemendaalsche Bosch.

duin zoo zeldzaam is. Maar een milde diepe humusgrond, waar *Neottia* en *Coraliorhiza* zouden willen huizen, is er nog lang niet.

De glorie van den tuin is de vijver met aan den zuidkant een breeden dras-

sigen oever waar natuurlijk Parnassia en Pirola en Handekenskruiden reeds hun intocht hebben gedaan benevens een allerliefst polletje Anagallis tenella, dat ook heel mooi heeft gebloeid. Natuurlijk kwamen er allerlei verrassingen opdagen o.a. een onbehoorlijk snelle groei van het bekende levermos *Marchantia polymorpha*, dat zelfs onze Anagallis dreigde te verdringen. In een tuin behoeft zoo iets gelukkig niet geduld te worden. *Veronica Anagallis* en *Veronica beccabunga* groeiden ook overweldigend snel, evenals de gewone witte waterkers, zoodat het waterdrieblad, (*Menyanthes trifoliata*), dat zich anders zoo weet te laten gelden, zich nu maar met een bescheiden plaatsje bleef vergenoegen. Het zat hem natuurlijk in den bodem, den „zwarten grond”, die op het terrein was gebracht en nog hemelsbreed verschilt van het moerasveen van Zwanewater of Alloo. De lisschen, de lischdodden, de wilgenroosjes groeiden ook heel flink en maakten al zeer schilderachtige oeverpartijen. In het water zelf groeiden al spoedig waterranonkel en waterviolier in waarlijk verbijsterenden overvloed en het was wel voornamelijk aan die twee planten te danken, dat weken lang in den voorzomer de vijver er zoo vorstelijk uitzag. Onder water groeide het kranswier bijzonder overvloedig. Ook waterlelie, gele plomp, watergentiaan, duitblad, waterpest tierden uitmuntend.

Het aardige van zoo'n duinplas is de wisselende waterstand. In de meeste polders staat het water vrij wel altijd even hoog en als het in den loop van het jaar een decimeter of drie verschilt, dan is dat al heel wat. In de duinen echter is dat anders, wat 's winters blank staat van water is 's zomers vaak een zandwoestijn. Onze vijver is eigenlijk niet anders dan open liggend grondwater van het binnenduin en vertoont dan ook aanzienlijke schommelingen. Zomerpeil en winterpeil verschilden dit jaar meer dan een meter en het oeverland ondervindt daarvan natuurlijk de gevolgen. Nu is het buitengewoon interessant, om te zien hoe verschillende planten zich onder deze omstandigheden gedragen. We denken meestal alleen aan den veenwortel als amphibische plant en dat is ook wel de voornaamste en de best georganiseerde. Maar noodgedrongen zijn er nog wel meer, die een maandenlange onderdompeling kunnen doormaken of die, eigenlijk landplanten zijnde, zich een poos lang moeten gedragen als waterplanten of omgekeerd. Zoo hebben wij dan in en om onzen duinplas de waterranonkel aanschouwd als landplant en de blaartrekkende boterbloem als waterplant zien leven met drijvende bladeren aan lange slappe stelen in uiterlijk geheel overeenkomend met de watergentiaan. Later kwam een bloeistengel, die boven het water omhoog stak. Hier ligt een heel onderhoudend veld voor studie en mischien vinden wij hier nog wel eens een klein wetenswaardigheidje, dat aan zulke scherpzinnige onderzoekers als Glück en Miss Arber is ontsnapt.

Toen de vijver pas gegraven was en er nog geen waterplanten in waren gebracht, kwamen er toch al bootsmannetjes en kleine waterkevers opdagen. Later, met het inbrengen van de waterplanten, nam de bevolking snel toe en kwamen er zelfs vischjes. Een paar waterhoentjes brachten hun broedsel groot in een lisschenklomp midden in 't water. Om de week of om de veertien dagen vischte

272

DE LEVENDE NATUUR.